

Asia: VN/ 797/2021

Ehdotus valtioneuvoston periaatepäätökseksi kyberturvallisuuden kehittämishajelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtioneuvoston kanslian lausunto liittyy ehdotukseen valtioneuvoston periaatepäätökseksi kyberturvallisuuden kehittämishajelmasta

Valtioneuvoston kanslia kiittää mahdollisuudesta saada lausua tähän asiaan. Kyberturvallisuus nähdään tärkeänä asiana ja keskeisenä kehittämiskohteena sekä VNK:ssa että VNK:n vastuulla olevien valtio-omisteisten yhtiöiden riskinarvioinnissa samoin kuin osana ICT-toimintojen kehittämistyötä.

Valtioneuvoston kanslia pitää hyvänä kyberturvallisuustietoisuuden ja -opetuksen tuomista osaksi kaikkia koulutusasteita. Kyberturvallisuusosaaminen on näkemyksemme mukaan jatkossa osa koulusivistystä. Tähän liittyy olennaisesti lähdekritiikin ymmärtäminen sekä tekstin ymmärtämisen taito. Kansalaisten kyberturvallisuusosaamiseen liittyviä asioita tulee viestiä monikanavaisesti ja niitä tulee kohdentaa myös erilaisista toiminnallisista rajoitteista kärsiville ryhmille. Ehdotamme, että kansalaisten kyberturvallisuusosaamisen arviointi otetaan osaksi kansallista kyberturvallisuusmittaristoa.

Valtioneuvoston kanslian roolille kaikkien ministeriöiden yhteisen tietoturvallisuuden ohjaajana ja yhteensovittajana tulisi antaa periaatepäätöksessä painoarvoa. VNK:n lakisäateistä roolia ministeriöiden tietoturvallisuuden kehittämiseen liittyvissä toimenpidekohdissa tulisi myös hyödyntää. Ministeriöiden pitäisi ohjata hallinnonalojensa virastojen tietoturvallisuutta tiiviimmin sekä budjettikeinoin että tulostavoitteiden muodossa. Hallinnonalojen tulisi mitata yhdenmukaisesti tietoturvallisuutensa tasoa, raportoida siitä ministeriöille, jotta tietoturvallisuuden tasosta saataisiin vuosittain selvyys. Näitä kotimaassa kerättyjä tietoja voisi verrata esityksessä mainittuihin kansainvälisiin mittareihin. Myös kehitysohjelman saavutuksia tulee mitata. Kehitysohjelmassa tulisi selkeästi ilmaista tavoiteltava kyberturvallisuuden taso.

Valtionhallinnossa tietoturvallisuuden mandaattia, vastuita ja velvollisuuksia eri ministeriöiden ja virastojen välillä olisi selkeytettävä lainsäädännön avulla. Siksi ehdotamme toimenpideohjelmaan lisättäväksi kyberturvallisuuteen liittyvien lainsäädäntötarpeiden kartoittamista.

Valtioneuvoston kanslia näkee myös, että periaatepäätöksessä tulisi tuoda selkeämmin esiin EU:n kyberyhteistyöhön osallistumisen lisäksi se, että Suomen on vaikutettava aktiivisesti ja ennakkollisesti EU:n kyberagendaan. Keskeiset lainsäädäntöhankkeet, kuten parhaillaan uudelleenarvioitava EU:n verkko- ja tietoturvadirektiivi vaikuttavat vahvasti kyberturvallisuuden kehittämiseen myös kansallisella tasolla. Toivomme, että EU-näkökulma tuotaisiin selvemmin esiin sekä kehittämisohjelman leipätekstissä, että liitteissä. Periaatepäätöksen jatkotyöstämisessä tulisi ottaa huomioon vuoden 2019 kyberturvallisuusstrategian kirjaus, jossa todetaan, että Euroopan unionin päätökset sekä EU:ssa tehtävä yhteistyö luovat selkärangan Suomen kansalliselle kyberturvallisuuspolitiikalle ja sen kehittämiseksi. Myös tavoite EU:n salaustuotteiden sertifiointeja hyväksyvän AQUA-maan asemasta on kannatettava.

EU:n päivitetyn kyberstrategian osalta valtioneuvoston kanslia kiinnittää huomiota siihen, että kyberturvallisuus on olennainen osa EU:n sisämarkkinoiden häiriöttömän toiminnan ja yhteiskuntavakauden sekä kansalaisten yksityisyyden turvaamista. Periaatepäätöksessä olisi hyvä tuoda esiin, että Suomi osallistuu aktiivisesti EU:n kyberturvallisuuteen liittyvän yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehittämiseen ja tekee yhteistyötä EU:n kybertoimintakyvyn vahvistamiseksi. Tavoitteena on vapaa, avoin ja turvallinen kybertoimintaympäristö, jossa demokratiaperiaatetta, ihmisoikeuksia ja kansainvälistä lakia kunnioitetaan. Operationaalisella tasolla muun muassa verkko- ja tietoturva-asioista vastaavien (NIS) viranomaisten, lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten sekä kyberdiplomatiasta ja kyberpuolustuksesta vastaavien toimijoiden välisen yhteistyön ja yhteistoiminnan vahvistaminen jäsenmaissa ja EU-tasolla on kannatettavaa.

EU on Suomelle tärkeä turvallisuusyhteisö. Häiriö- ja kriisitilanteet ovat yhä useammin monialaisia. Jäsenvaltioiden välinen keskinäisriippuvuus on kasvanut. Yhteiset ongelmat edellyttävät yhteistyötä ja yhteisiä ratkaisuja. EU-yhteistyötä on tiivistetty ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden vahvistamiseksi mm. yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP), yhteisen turvallisuuden ja puolustuksen (YTPP) sekä oikeus- ja sisäasioiden alalla (mm. rajat ylittävän rikollisuuden, terrorismin ja hybridi- ja kyberuhkien torjuminen sekä rajaturvallisuuden tukeminen ja muuttoliikkeen hallinta). Turvallisuuden sisäisen ja ulkoisen ulottuvuuden yhteensovittaminen on tärkeää.

Sjöroos Marko
Valtioneuvoston kanslia